ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 25.4.2013
COM(2013) 240 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

περί της εφαρμογής από τα κράτη μέλη της οδηγίας 2006/117/Ευρατόμ του Συμβουλίου σχετικά με την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένων πυρηνικών καυσίμων

{SWD(2013) 150 final}

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

περί της εφαρμογής από τα κράτη μέλη της οδηγίας 2006/117/Ευρατόμ του Συμβουλίου σχετικά με την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένων πυρηνικών καυσίμων

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Εισαγωγή 4

1.1. Ιστορικό 4

1.2. Νομικό πλαίσιο 5

1.3. Γενικές αρχές για την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών 6

2. Εφαρμογή των γενικών διατάξεων 7

2.1. Μεταφορά της οδηγίας στην εθνική νομοθεσία 7

2.2. Τυποποιημένο έγγραφο για την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών 8

2.3. Αρμόδιες αρχές 8

2.4. Μεταφορά 8

2.5. Συμβουλευτική επιτροπή 9

2.6. Τακτικές εκθέσεις 9

3. Υποβολή έκθεσης από τα κράτη μέλη 10

3.1. Αποστολές 10

3.2. Εξαγωγές εκτός Κοινότητας 11

4. Συμπεράσματα 12

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με την οδηγία 2006/117/Ευρατόμ του Συμβουλίου[1] θεσπίζεται κοινοτικό σύστημα επιτήρησης και ελέγχου των διασυνοριακών αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένων καυσίμων, ώστε να διασφαλίζεται κατάλληλη προστασία του πληθυσμού. Η εν λόγω οδηγία εφαρμόζεται στις διασυνοριακές αποστολές, όταν η χώρα προέλευσης ή η χώρα προορισμού ή οποιαδήποτε χώρα διαμετακόμισης είναι κράτος μέλος της Κοινότητας, και διασφαλίζει ότι τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη ενημερώνονται σχετικά με τις αποστολές ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένων πυρηνικών καυσίμων προς την επικράτειά τους ή μέσω αυτής, με την υποχρέωση να δηλώνουν είτε τη συναίνεσή τους είτε αιτιολογημένη άρνηση σχετικά με τις αποστολές.

Η οδηγία προβλέπει την υποβολή περιοδικών εκθέσεων από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή και από την Επιτροπή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Σκοπός των εκθέσεων αυτών είναι να παρέχουν χρήσιμη συνολική εικόνα των αδειών που έχουν εκδοθεί σε κοινοτική κλίμακα και να επισημαίνουν τις τυχόν δυσκολίες που αντιμετώπισαν στην πράξη τα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας, καθώς και τις λύσεις που εφαρμόστηκαν.

Η παρούσα έκθεση είναι η πρώτη που υποβάλλει η Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2006/117/Ευρατόμ. Μετά την εισαγωγή, στην παρούσα έκθεση παρέχονται:

– σειρά παρατηρήσεων σχετικά με την εφαρμογή των γενικών διατάξεων (κεφάλαιο 4) της οδηγίας·

– συνοπτική επισκόπηση των πληροφοριών τις οποίες περιέχουν οι εκθέσεις που κοινοποιούν τα κράτη μέλη στην Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας. Οι πληροφορίες αυτές έχουν συγκεντρωθεί κατόπιν διαβουλεύσεων με τα διάφορα κράτη μέλη. Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας από τα κράτη μέλη περιέχει το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD(2013)150.

Στα συμπεράσματα της παρούσας έκθεσης παρουσιάζεται επισκόπηση σχετικά με τις προκλήσεις που απαιτούν μεγαλύτερη προσοχή και οι οποίες θα εξεταστούν σε στενή συνεργασία με τη συμβουλευτική επιτροπή και τα κράτη μέλη.

1.1. Ιστορικό

Όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ παράγουν ραδιενεργά απόβλητα που δημιουργούνται από πολυάριθμες δραστηριότητες, όπως η ηλεκτροπαραγωγή σε πυρηνικούς σταθμούς και οι εφαρμογές ραδιοϊσοτόπων στους τομείς της ιατρικής, της βιομηχανίας, της γεωργίας, της έρευνας και της εκπαίδευσης. Από τη λειτουργία των πυρηνικών αντιδραστήρων παράγονται επίσης αναλωμένα καύσιμα. Ως αναλωμένα καύσιμα νοούνται τα πυρηνικά καύσιμα που έχουν ακτινοβοληθεί και έχουν απομακρυνθεί οριστικά από τον πυρήνα του αντιδραστήρα. Όταν τα αναλωμένα καύσιμα απομακρύνονται από τον πυρήνα του αντιδραστήρα, αποθηκεύονται σε ειδικές δεξαμενές πλησίον του αντιδραστήρα, ώστε να καταστεί δυνατόν να μειωθούν τα επίπεδα της αρχικής θερμότητας και ακτινοβολίας. Από τον χώρο του αντιδραστήρα, τα αναλωμένα καύσιμα μεταφέρονται οδικώς, σιδηροδρομικώς ή δια

[1] ΕΕ L 337 της 5.12.2006, σ. 21.

θαλάσσης είτε σε τοποθεσία ενδιάμεσης αποθήκευσης είτε σε μονάδα επανεπεξεργασίας, όπου υποβάλλονται σε επανεπεξεργασία.

Σε δεκατέσσερα από τα είκοσι επτά κράτη μέλη λειτουργούν πυρηνικοί αντιδραστήρες ηλεκτροπαραγωγής και άλλα δύο κράτη μέλη έχουν πυρηνικούς αντιδραστήρες ηλεκτροπαραγωγής σε στάδιο παροπλισμού[2]. Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν ερευνητικούς αντιδραστήρες.

Κάθε κράτος μέλος είναι πλήρως αρμόδιο για την επιλογή της εθνικής πολιτικής του σχετικά με τη διαχείριση των ραδιενεργών καυσίμων και των αναλωμένων καυσίμων. Τα αναλωμένα καύσιμα μπορεί είτε να θεωρηθούν ως αξιοποιήσιμοι πόροι που είναι δυνατόν να υποβληθούν σε επανεπεξεργασία, είτε να προοριστούν για διάθεση εάν θεωρούνται ραδιενεργά απόβλητα. Επομένως, τα αναλωμένα καύσιμα απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή. Ανεξάρτητα από την επιλογή των κρατών μελών όσον αφορά τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων και των αναλωμένων καυσίμων, είναι αναγκαίες και πραγματοποιούνται εργασίες μεταφοράς των υλικών αυτών μεταξύ των μερών, καθώς και προς και από την Κοινότητα.

1.2. Νομικό πλαίσιο

Οι εργασίες που απαιτούνται σχετικά με τις αποστολές ραδιενεργών αποβλήτων ή αναλωμένων καυσίμων υπόκεινται σε σειρά απαιτήσεων βάσει της κοινοτικής[3] νομοθεσίας και των διεθνώς νομικά δεσμευτικών συμβάσεων[4] που αφορούν, ειδικότερα, την ασφαλή μεταφορά ραδιενεργών υλικών και τους όρους διάθεσης ή αποθήκευσης ραδιενεργών αποβλήτων ή αναλωμένων καυσίμων στη χώρα προορισμού.

Δυνάμει της κοινοτικής νομοθεσίας για την προστασία της υγείας των εργαζομένων και του ευρέος πληθυσμού, οι αποστολές ραδιενεργών αποβλήτων ή αναλωμένων καυσίμων μεταξύ των κρατών μελών καθώς και προς και από την Κοινότητα υπόκεινται σε υποχρεωτικό και κοινό σύστημα προηγούμενης αδειοδότησης. Αυτό το σύστημα προηγούμενης αδειοδότησης των αποστολών, το οποίο θεσπίστηκε το 1992[5], τροποποιήθηκε εις βάθος το 2006, με την έγκριση της οδηγίας για την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένων καυσίμων, εφεξής «η οδηγία σχετικά με τις αποστολές»[6]. Οι διατάξεις της οδηγίας του 1992 έπρεπε να τροποποιηθούν με βάση την κτηθείσα πείρα, ώστε να αποσαφηνιστούν και να προστεθούν έννοιες και ορισμοί, να αντιμετωπιστούν προβλήματα που είχαν παραμεληθεί στο παρελθόν, και να απλουστευθεί η υφιστάμενη διαδικασία για την αποστολή ραδιενεργών αποβλήτων μεταξύ κρατών μελών. Ήταν επίσης αναγκαίο να επέλθουν τροποποιήσεις για να διασφαλιστεί η συνέπεια με άλλες κοινοτικές και διεθνείς διατάξεις, και ιδίως με την Κοινή Σύμβαση για την ασφάλεια της διαχείρισης του

---

2 Τα 14 κράτη μέλη που έχουν πυρηνικούς αντιδραστήρες ηλεκτροπαραγωγής σε λειτουργία είναι το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Τσεχική Δημοκρατία, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ουγγαρία, οι Κάτω Χώρες, η Ρουμανία, η Σλοβακία, η Σλοβενία, η Ισπανία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η Ιταλία και η Λιθουανία έχουν μόνο πυρηνικούς αντιδραστήρες ηλεκτροπαραγωγής σε στάδιο παροπλισμού.

3 Συγκεκριμένα, η οδηγία του Συμβουλίου, της 13ης Μαΐου 1996, για τον καθορισμό των βασικών κανόνων ασφάλειας για την προστασία της υγείας των εργαζομένων και του πληθυσμού από τους κινδύνους που προκύπτουν από ιονίζουσες ακτινοβολίες. ΕΕ L 159 της 29.6.1996, σ. 1.

4 Συγκεκριμένα, η Κοινή Σύμβαση του ΔΟΑΕ για την ασφάλεια διαχείρισης του αναλωμένου καυσίμου και την ασφάλεια διαχείρισης των ραδιενεργών αποβλήτων.

5 Οδηγία 92/3/Ευρατόμ του Συμβουλίου της 3ης Φεβρουαρίου 1992· ΕΕ L 35 της 12.2.1992, σ. 24.

6 Οδηγία 2006/117/Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2006, σχετικά με την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένων πυρηνικών καυσίμων.

αναλωμένου καυσίμου και την ασφάλεια της διαχείρισης των ραδιενεργών αποβλήτων, στην οποία η Κοινότητα προσχώρησε στις 2 Ιανουαρίου 2006.

Οι υποχρεώσεις στο πλαίσιο της οδηγίας σχετικά με τις αποστολές δεν θίγουν το δικαίωμα των κρατών μελών να εξάγουν το αναλωμένου καύσιμο για επανεπεξεργασία. Κανένα στοιχείο της οδηγίας δεν συνεπάγεται ότι κράτος μέλος προορισμού πρέπει να δέχεται αποστολές ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένων καυσίμων για τελική επεξεργασία ή διάθεση, εξαιρουμένων των περιπτώσεων επαναποστολής (επιστροφή στη χώρα προέλευσης). Τυχόν άρνηση τέτοιων αποστολών πρέπει να αιτιολογείται με βάση τα κριτήρια που ορίζονται στην εν λόγω οδηγία. Επιπλέον, η οδηγία σχετικά με τις αποστολές απαγορεύει τις εξαγωγές ραδιενεργών αποβλήτων ή αναλωμένων καυσίμων προς χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) ή σε τρίτη χώρα που δεν διαθέτει τα μέσα για να διαχειριστεί με ασφάλεια τα ραδιενεργά απόβλητα ή τα αναλωμένα καύσιμα.

Η πρόσφατα εκδοθείσα οδηγία του Συμβουλίου 2011/70/Ευρατόμ[7], στο εξής «οδηγία σχετικά με τα απόβλητα», καθιερώνει συμπληρωματικούς δεσμευτικούς όρους σε περίπτωση αποστολής ραδιενεργών αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων των αναλωμένων καυσίμων που θεωρούνται απόβλητα σε περίπτωση διάθεσης. Σύμφωνα με τη γενική αρχή που προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 4 της οδηγίας σχετικά με τα απόβλητα, η διάθεση των ραδιενεργών αποβλήτων πραγματοποιείται στο κράτος μέλος που τα παράγει, εκτός εάν, κατά τη στιγμή της αποστολής, έχει τεθεί σε ισχύ συμφωνία μεταξύ του συγκεκριμένου κράτους μέλους και άλλου κράτους μέλους ή τρίτης χώρας για τη χρήση εγκατάστασης διάθεσης σε ένα εξ αυτών. Ωστόσο, αυτού του είδους συμφωνία υπόκειται επίσης σε κριτήρια, τα οποία καθορίζονται από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 2 της οδηγίας σχετικά με τις αποστολές και τις διατάξεις της οδηγίας σχετικά με τα απόβλητα, και μεταξύ άλλων απαιτείται μια τέτοια εγκατάσταση διάθεσης να λειτουργεί ήδη με ασφάλεια τη στιγμή της αποστολής.

Η οδηγία σχετικά με τα απόβλητα δεν θίγει τη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών να αποδέχονται αναλωμένα καύσιμα ή απόβλητα προς επεξεργασία ή επανεπεξεργασία από τρίτες χώρες και να τα επιστρέφουν στη χώρα προέλευσής τους. Ομοίως, εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών να αποστέλλουν τα ραδιενεργά τους απόβλητα ή τα αναλωμένα καύσιμα σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτη χώρα για επεξεργασία ή επανεπεξεργασία. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, το κράτος μέλος ή η τρίτη χώρα από όπου εστάλησαν τα ραδιενεργά υλικά διατηρούν την τελική ευθύνη για την ασφαλή και υπεύθυνη διάθεση αυτών των υλικών, συμπεριλαμβανομένων τυχόν αποβλήτων που παράγονται ως υποπροϊόντα.

1.3. Γενικές αρχές για την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών

Ο κάτοχος[8] που σχεδιάζει να εκτελέσει ενδοκοινοτική αποστολή ραδιενεργών αποβλήτων ή αναλωμένων καυσίμων ή να αναθέσει την εκτέλεση τέτοιας αποστολής, υποβάλλει δεόντως συμπληρωμένη αίτηση για τη χορήγηση αδείας στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους προέλευσης. Μια και μόνο αίτηση μπορεί να αφορά περισσότερες της μίας αποστολές,

[7] Οδηγία 2011/70/Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 19ης Ιουλίου 2011, η οποία θεσπίζει κοινοτικό πλαίσιο για την υπεύθυνη και ασφαλή διαχείριση αναλωμένων καυσίμων και ραδιενεργών αποβλήτων. ΕΕ L 199 της 2.08.2011, σ. 48.

[8] Ως «κάτοχος» νοείται φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο, προτού διενεργήσει αποστολή ραδιενεργών αποβλήτων ή αναλωμένων καυσίμων, είναι υπεύθυνο δυνάμει της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας για τα υλικά αυτά και σχεδιάζει να πραγματοποιήσει αποστολή προς κάποιον αποδέκτη.

εφόσον αυτές έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά, και η διαδρομή (οι χώρες και σύνορα από τα οποία διαμετακομίζονται) και οι αρμόδιες αρχές είναι τα ίδια.

Όταν προβλέπεται η εισαγωγή ραδιενεργών αποβλήτων ή αναλωμένων καυσίμων στην Κοινότητα, ο αποδέκτης πρέπει να υποβάλλει την αίτηση στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους προορισμού. Όταν η αποστολή πραγματοποιείται από κράτος μέλος προς τρίτη χώρα, οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους προέλευσης πρέπει να έρχονται σε επαφή με τις αρμόδιες αρχές της χώρας προορισμού.

Η αποστολή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί έως ότου οι αρμόδιες αρχές της χώρας προορισμού και οποιασδήποτε χώρας διαμετακόμισης κοινοποιήσουν στις αρμόδιες αρχές της χώρας προέλευσης την έγκρισή τους. Η οδηγία σχετικά με τις αποστολές ορίζει προθεσμία δύο μηνών από την παραλαβή της αίτησης για την κοινοποίηση της έγκρισης ή της άρνησης συναίνεσης. Η άρνηση συναίνεσης από κράτος μέλος προορισμού ή διαμετακόμισης πρέπει να αιτιολογείται με βάση την εφαρμοστέα νομοθεσία για την αποστολή και τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων ή των αναλωμένων καυσίμων, ή με βάση την εθνική, κοινοτική ή διεθνή νομοθεσία που εφαρμόζεται στις μεταφορές ραδιενεργών υλικών.

Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών διαμετακόμισης ή προορισμού έχουν τη δυνατότητα να προσθέτουν όρους για την αποστολή. Ωστόσο, όσον αφορά τις αποστολές εντός της Κοινότητας, οι όροι που επιβάλλονται δεν επιτρέπεται να είναι αυστηρότεροι των όρων που προβλέπει η εθνική νομοθεσία κράτους μέλους σχετικά με τις αποστολές ραδιενεργών αποβλήτων στην επικράτειά του.

Τέλος, σε περίπτωση που δεν πληρούνται οι όροι αποστολής ή δεν είναι δυνατή η ολοκλήρωση αποστολής, οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους προέλευσης πρέπει να εξασφαλίσουν ότι τα συγκεκριμένα ραδιενεργά απόβλητα ή τα αναλωμένα καύσιμα επιστρέφονται στον κάτοχό τους, εκτός αν υπάρχει δυνατότητα εναλλακτικής ασφαλούς ρύθμισης.

2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

2.1. Μεταφορά της οδηγίας στην εθνική νομοθεσία

Η οδηγία σχετικά με τις αποστολές υποχρεώνει τα κράτη μέλη να θέσουν σε ισχύ, πριν από τις 25 Δεκεμβρίου 2008, τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για να συμμορφωθούν με την οδηγία.

Παρότι τα περισσότερα κράτη μέλη τήρησαν την προθεσμία αυτή, ορισμένα κράτη μέλη δεν μετέφεραν την οδηγία εγκαίρως, και η Επιτροπή κίνησε εναντίον τους διαδικασίες λόγω παράβασης. Εν συνεχεία, τα εν λόγω κράτη μέλη κοινοποίησαν τα μέτρα που έλαβαν για τη μεταφορά της οδηγίας στην εθνική τους νομοθεσία, και η Επιτροπή μπόρεσε να κλείσει τις υποθέσεις αυτές το πρώτο εξάμηνο του 2009, με εξαίρεση την Ελλάδα, η οποία κοινοποίησε τα μέτρα μεταφοράς στην εθνική της νομοθεσία τον Σεπτέμβριο του 2010.

Η μεταφορά της οδηγίας 2006/117/Ευρατόμ του Συμβουλίου ολοκληρώθηκε από το τέλος του 2010 και είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι εφαρμόζεται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

2.2. Τυποποιημένο έγγραφο για την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών

Η οδηγία σχετικά με τις αποστολές προβλέπει τη χρήση τυποποιημένου εγγράφου για όλες τις αποστολές που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Λαμβανομένων υπόψη των εμπειριών του παρελθόντος, τον Απρίλιο του 2008 δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* νέα απόφαση της Επιτροπής περί καθορισμού του τυποποιημένου εγγράφου για την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένων πυρηνικών καυσίμων[9].

Όσον αφορά τις αποστολές ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένων καυσίμων (συμπεριλαμβανομένων των αναλωμένων καυσίμων που προορίζονται για τελική διάθεση και, ως εκ τούτου, έχουν χαρακτηριστεί ως απόβλητα), στο παράρτημα του εγγράφου προβλέπονται τα έντυπα για: την αίτηση αδειοδότησης, τη βεβαίωση παραλαβής της αίτησης, την αδειοδότηση ή άρνηση αποστολής, την περιγραφή του φορτίου/καταλόγου συσκευασιών, καθώς και τη βεβαίωση παραλαβής της αποστολής. Το τυποποιημένο έγγραφο περιλαμβάνει επίσης κατάλογο ελάχιστων απαιτήσεων για τη δεόντως συμπληρωμένη αίτηση.

Λόγω ασυνέπειας μεταξύ, αφενός, της οδηγίας 2006/117/Ευρατόμ του Συμβουλίου και, αφετέρου, των επεξηγηματικών σημειώσεων της απόφασης C(2008)793 της Επιτροπής, της 5ης Μαρτίου 2008, περί καθορισμού του τυποποιημένου εγγράφου για την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένων πυρηνικών καυσίμων που αναφέρεται στην οδηγία 2006/117/Ευρατόμ του Συμβουλίου (2008/312/Ευρατόμ), δημοσιεύθηκε διορθωτικό στην Επίσημη Εφημερίδα[10] για να τροποποιηθεί αναλόγως η διατύπωση.

Τα κράτη μέλη ανέφεραν επίσης ορισμένες δυσκολίες στη χρήση του τυποποιημένου εγγράφου. Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την εν λόγω ασυνέπεια και τις δυσκολίες που σημειώθηκαν παρέχονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD(2013)150. Η συμβουλευτική επιτροπή θα εξετάσει τις δυσχέρειες που επισημάνθηκαν.

2.3. Αρμόδιες αρχές

Ως αρμόδια αρχή νοείται κάθε αρχή η οποία, δυνάμει των νομοθετικών ή κανονιστικών διατάξεων της χώρας προέλευσης, διαμετακόμισης ή προορισμού, έχει την εξουσία εφαρμογής του συστήματος επιτήρησης και ελέγχου των αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων ή αναλωμένων καυσίμων. Για να διευκολυνθεί η επικοινωνία με την Επιτροπή, όλα τα κράτη μέλη πρέπει να της παρέχουν τις απαραίτητες πληροφορίες και τα στοιχεία επικοινωνίας της ή των αρμόδιων αρχών τους.

Ο κατάλογος των αρμόδιων αρχών στα κράτη μέλη είναι επίσης προσβάσιμος μέσω του δικτυακού τόπου Europa της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στον ακόλουθο σύνδεσμο:

http://ec.europa.eu/energy/nuclear/transport/shipment_directive_en.htm.

2.4. Μεταφορά στην εθνική νομοθεσία

Σύμφωνα με το άρθρο 19 της οδηγίας σχετικά με τις αποστολές, η Επιτροπή εκδίδει συστάσεις για την ασφαλή και αποτελεσματική διαβίβαση των εγγράφων και πληροφοριών που απαιτούνται βάσει των διατάξεων της εν λόγω οδηγίας. Επιπλέον, στο ίδιο άρθρο

[9] ΕΕ L 107 της 17.4.2008, σ. 32.
[10] ΕΕΕΕ L 343 της 23ης Δεκεμβρίου 2011, σ. 149.

προβλέπεται ότι η Επιτροπή δημιουργεί και συντηρεί πλατφόρμα ηλεκτρονικής επικοινωνίας όπου δημοσιεύονται τα στοιχεία επικοινωνίας των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, οι γλώσσες που γίνονται δεκτές από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, καθώς και όλοι οι γενικοί όροι και οι τυχόν πρόσθετες απαιτήσεις που είναι αναγκαίες για την αδειοδότηση των αποστολών.

Η σύσταση της Επιτροπής για την ασφαλή και αποτελεσματική διαβίβαση των εγγράφων και πληροφοριών δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* τον Ιούλιο του 2009[11].

Όσον αφορά την ηλεκτρονική πλατφόρμα, η Επιτροπή δημιούργησε δικτυακό τόπο (βλ. παραπάνω σύνδεσμο) που περιέχει όλες τις σχετικές πληροφορίες που αφορούν την οδηγία σχετικά με τις αποστολές. Τα παρεχόμενα δεδομένα επικαιροποιούνται, όταν χρειάζεται, σύμφωνα με τις πληροφορίες που διαβιβάζει κάθε κράτος μέλος στην Επιτροπή, όπως προβλέπεται στο άρθρο 18 παράγραφος 2 της οδηγίας.

2.5. Συμβουλευτική επιτροπή

Για τη διεκπεραίωση των καθηκόντων που ορίζει η οδηγία, η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή συμβουλευτικού χαρακτήρα, αποτελούμενη από αντιπροσώπους των κρατών μελών. Τον Μάιο του 2007 πραγματοποιήθηκε η πρώτη συνεδρίαση κατά την οποία εγκρίθηκαν ο εσωτερικός κανονισμός της συμβουλευτικής επιτροπής και το πρόγραμμα εργασίας της για τα επόμενα έτη. Η Επιτροπή συνεδρίασε εννέα φορές με πρόεδρο αντιπρόσωπο της Επιτροπής.

Η συμβουλευτική επιτροπή διατύπωσε γνώμη όσον αφορά:

– τον καθορισμό και τη χρήση του τυποποιημένου εγγράφου·

– τη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τα κριτήρια εξαγωγής ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένων καυσίμων σε τρίτες χώρες·

– τη σύσταση της Επιτροπής για την ασφαλή και αποτελεσματική διαβίβαση εγγράφων και πληροφοριών.

Η γνώμες της επιτροπής καταχωρίστηκαν στα πρακτικά.

Η μέχρι τούδε πείρα δείχνει ότι η συμβουλευτική επιτροπή αποτελεί ικανοποιητικό και χρήσιμο εργαλείο που παρέχει τη δυνατότητα στους αντιπροσώπους των κρατών μελών να ανταλλάσσουν τις εμπειρίες τους με την Επιτροπή και μεταξύ τους.

2.6. Τακτικές εκθέσεις

Τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να κοινοποιούν στην Επιτροπή, για πρώτη φορά μέχρι το τέλος του 2011 και στη συνέχεια ανά τριετία, έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας για τις αποστολές. Βάσει των εκθέσεων των κρατών μελών, η Επιτροπή εκπόνησε την παρούσα πρώτη συνοπτική έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, ως χρήσιμη επισκόπηση των αδειών που χορηγούνται σε κοινοτικό επίπεδο, καθώς και για την ενημέρωσή τους σχετικά με τις πρακτικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη και τις λύσεις που εφαρμόζονται.

[11] ΕΕ L 177 της 8.7.2009, σ. 5.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 και τις διαδικασίες που ορίζονται στο άρθρο 21 της οδηγίας, ζητήθηκε η γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής σχετικά με το σχέδιο έκθεσης και το σχετικό έγγραφο εργασίας. Δεν υποβλήθηκαν σημαντικές παρατηρήσεις από τα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής. Οι παρατηρήσεις αφορούσαν κυρίως την επικαιροποίηση των στοιχείων επικοινωνίας.

Οι εκθέσεις θα πρέπει να δίδουν ιδιαίτερη προσοχή στις υποθέσεις επαναποστολής που αφορούν μη εξουσιοδοτημένες αποστολές και μη δηλωμένα ραδιενεργά απόβλητα (άρθρο 4 της οδηγίας). Στο πλαίσιο της εν λόγω πρώτης έκθεσης, η Επιτροπή δεν έχει ενημερωθεί σχετικά με τυχόν αποστολές που εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 4.

3. ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΗΣ ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Για να εναρμονιστεί η διαδικασία υποβολής εκθέσεων, η Επιτροπή διαβίβασε σε όλα τα κράτη μέλη υπόδειγμα σύνταξης εκθέσεων αποτελούμενο από δύο μέρη: το πρώτο μέρος αφορά τις πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας και το δεύτερο τις πληροφορίες σχετικά με τις αποστολές. Όλα τα κράτη μέλη υπέβαλαν έκθεση στην Επιτροπή, η οποία ανέλυσε τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν και, κατά περίπτωση, εξέτασε διμερώς με κάθε κράτος μέλος ορισμένα θέματα που χρειάζονταν περαιτέρω διευκρινίσεις. Τα κύρια στοιχεία των εκθέσεων των κρατών μελών συνοψίζονται στην παρούσα έκθεση. Περισσότερες λεπτομέρειες περιλαμβάνονται στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

Σε γενικές γραμμές, τα κράτη μέλη δεν ανέφεραν σημαντικά προβλήματα όσον αφορά την εφαρμογή της οδηγίας. Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη εξέφρασαν ιδιαίτερο προβληματισμό ως προς τα ακόλουθα δύο ζητήματα:

– επειδή δεν είναι εναρμονισμένα τα επιτρεπόμενα όρια για τα πυρηνικά απόβλητα στην ΕΕ, είναι δυνατόν να αποχαρακτηριστούν σε κράτος μέλος υλικά που περιέχουν ραδιενεργές ουσίες, τα οποία όμως θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως ραδιενεργά απόβλητα σε άλλο κράτος μέλος·

– οι διασυνοριακές αποστολές ορισμένων αποβλήτων τα οποία περιέχουν φυσικά ραδιενεργά υλικά (απόβλητα NORM[12]) και δεν είναι αποτέλεσμα εγκεκριμένων πρακτικών που ορίζονται επί του παρόντος στους βασικούς κανόνες ασφάλειας. Αυτά τα είδη αποβλήτων εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας αλλά και της οδηγίας σχετικά με τη διαχείριση των αποβλήτων της εξορυκτικής βιομηχανίας[13].

Αμφότερα τα ζητήματα αυτά θα διερευνηθούν περαιτέρω και θα εξεταστούν στο πλαίσιο της συμβουλευτικής επιτροπής.

3.1. Αποστολές

Σύμφωνα με την οδηγία σχετικά με τις αποστολές, οι αποστολές ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένων πυρηνικών καυσίμων μεταξύ των κρατών μελών πρέπει να πραγματοποιούνται μόνον ύστερα από ενημέρωση και συναίνεση των αρμόδιων αρχών όλων των εμπλεκόμενων κρατών μελών.

---

12 Φυσικά ραδιενεργά υλικά (NORM).

13 Οδηγία 2006/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2006.

Από τα 27 κράτη μέλη, τα 14 χορήγησαν άδειες αποστολής στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας. Το πλήθος των αδειών είναι σχετικά μικρό. Κατά την περίοδο που καλύπτει η παρούσα έκθεση (2008-2011), τα κράτη μέλη ανέφεραν την έκδοση 161 αδειών[14] κατ' εφαρμογή της οδηγίας. Το 74% των αδειών αφορά την αποστολή αποβλήτων, ενώ το υπόλοιπο 26% αποστολές αναλωμένων πυρηνικών καυσίμων.

Το μεγαλύτερο μέρος των αποστολών αυτών πραγματοποιείται μεταξύ των κρατών μελών. Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

3.2. Εξαγωγές εκτός Κοινότητας

Με την επιφύλαξη του δικαιώματος κάθε κράτους μέλους να καθορίζει την πολιτική του για τον κύκλο αναλωμένων καυσίμων, η οδηγία σχετικά με τις αποστολές, όπως προαναφέρεται, δεν θίγει το δικαίωμα κράτους μέλους να εξάγει αναλωμένα καύσιμα προς επανεπεξεργασία, λαμβανομένων υπόψη των αρχών της κοινής αγοράς στον πυρηνικό τομέα, ιδίως της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων εντός της ΕΕ. Ωστόσο, στο άρθρο 16 παράγραφος 1 της οδηγίας αναφέρονται σαφώς οι συνθήκες υπό τις οποίες απαγορεύονται οι αποστολές για εξαγωγή. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να μην χορηγούν άδεια για αποστολές σε τρίτη χώρα η οποία δεν διαθέτει τη διοικητική και τεχνική ικανότητα, ούτε την κανονιστική δομή για την ασφαλή διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων ή αναλωμένων καυσίμων, όπως προβλέπεται και στην Κοινή Σύμβαση.

Εν προκειμένω, και με τη συμμετοχή της συμβουλευτικής επιτροπής σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 21, η Επιτροπή έχει καθορίσει κριτήρια κατά το άρθρο 16 παράγραφος 2, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη, μεταξύ άλλων, τα σχετικά πρότυπα ασφάλειας του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας (ΔΟΑΕ), ώστε να διευκολύνει τα κράτη μέλη να εκτιμούν κατά πόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για τις εξαγωγές. Τα εν λόγω κριτήρια δημοσιεύθηκαν ως σύσταση της Επιτροπής στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* τον Δεκέμβριο του 2008[15].

Το πλήθος των αδειών για τις εξαγωγές προς τρίτες χώρες που κοινοποίησαν τα κράτη μέλη παραμένει μάλλον χαμηλό (17% του συνολικού αριθμού αδειών που κοινοποιήθηκαν). Εννέα κράτη μέλη ανέφεραν συνολικά 28 άδειες για εξαγωγή εκτός της ΕΕ, προς τη Ρωσία, την Κίνα, την Ελβετία, την Ιαπωνία και τις ΗΠΑ. Από τις εν λόγω άδειες οι 16 αφορούσαν τις αποστολές αναλωμένων καυσίμων για επανεπεξεργασία (6 άδειες για τα αναλωμένα καύσιμα πυρηνικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής) ή επανεπεξεργασία και αποθεματοποίηση (10 άδειες για τα αναλωμένα καύσιμα ερευνητικών αντιδραστήρων). Οι υπόλοιπες 12 άδειες αφορούσαν ραδιενεργά απόβλητα που επιστρέφονται στη χώρα καταγωγής (δηλαδή ραδιενεργά απόβλητα προερχόμενα από την επεξεργασία του μολυσμένου υλικού σε ένα από τα κράτη μέλη).

Τα κράτη μέλη ανέφεραν στις εκθέσεις τους ότι οι αποστολές και οι εξαγωγές επιβλέπονται και ελέγχονται σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις διατάξεις τις οδηγίας σχετικά με τις αποστολές. Ωστόσο, σύμφωνα με τις πληροφορίες που της έχουν κοινοποιηθεί, η Επιτροπή δεν είναι σε θέση να ελέγξει αν τηρούνται πλήρως όλα τα κριτήρια για τις εξαγωγές που προβλέπονται στη σύσταση της Επιτροπής, και συγκεκριμένα κατά πόσον οι εγκαταστάσεις αναλωμένων καυσίμων στις τρίτες χώρες έχουν πράγματι ενταχθεί σε συμφωνία ΔΟΑΕ περί

[14] Πρέπει να σημειωθεί ότι ορισμένες άδειες χορηγούνται για πολλές αποστολές που πρέπει να πραγματοποιηθούν εντός προθεσμίας που μπορεί να υπερβαίνει την περίοδο αναφοράς της παρούσας έκθεσης.

[15] ΕΕ L 338 της 17.12.2008, σ. 69.

διασφαλίσεων, σε σχέση με την υπογραφή και την κύρωση της συνθήκης μη διάδοσης, και των σχετικών πρόσθετων πρωτοκόλλων, ή κατά πόσον πληρούνται οι απαιτήσεις για την επίτευξη υψηλού επιπέδου ασφαλείας δυνάμει της οδηγίας σχετικά με τα απόβλητα.

Στις εκθέσεις των κρατών μελών, η Επιτροπή επισημαίνει επίσης τη συνολική συνοχή και συμπληρωματικότητα με τις εθνικές εκθέσεις που καταρτίζονται σύμφωνα με την Κοινή Σύμβαση για την ασφάλεια της διαχείρισης αναλωμένων καυσίμων και για την ασφάλεια της διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων, δεδομένου ότι οι εκθέσεις αυτές περιγράφουν κυρίως το νομικό πλαίσιο και τις αρμοδιότητες.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η οδηγία σχετικά με τις αποστολές έχει μεταφερθεί επιτυχώς στην εθνική νομοθεσία όλων των κρατών μελών της ΕΕ. Οι γενικές διατάξεις της οδηγίας έχουν τεθεί σε εφαρμογή με την έκδοση και δημοσίευση της σχετικής απόφασης και των συστάσεων της, καθώς και με τη συγκρότηση της συμβουλευτικής επιτροπής.

Αφού εξέτασε τις πληροφορίες που κοινοποίησαν τα κράτη μέλη για την πρώτη περίοδο υποβολής εκθέσεων, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η οδηγία εφαρμόζεται πλέον πλήρως, ώστε να διασφαλίζεται επαρκής προστασία του πληθυσμού. Η οδηγία συνιστά ένα καλά δομημένο και λειτουργικό πλαίσιο για την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών σε όλα τα κράτη μέλη, ούτως ώστε όλες οι διασυνοριακές αποστολές ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένων πυρηνικών καυσίμων να πραγματοποιούνται μόνον έπειτα από συναίνεση των αρμόδιων αρχών όλων των ενδιαφερομένων κρατών μελών.

Η εφαρμογή της οδηγίας σχετικά με τις αποστολές δεν έχει προκαλέσει σημαντικά προβλήματα. Τα ζητήματα των αποβλήτων NORM και των επιτρεπόμενων ορίων στο πλαίσιο της αποστολής ραδιενεργών αποβλήτων έχουν επισημανθεί και θα εξεταστούν περαιτέρω από τη συμβουλευτική επιτροπή που έχει συσταθεί δυνάμει της οδηγίας.

Όσον αφορά τις αποστολές ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένων καυσίμων, η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι ισχύουσες εθνικές διατάξεις – ειδικότερα εκείνες που αφορούν τη μεταφορά στην εθνική νομοθεσία της οδηγίας σχετικά με τον καθορισμό των βασικών κανόνων ασφάλειας για την προστασία της υγείας των εργαζομένων και του πληθυσμού από τους κινδύνους που προκύπτουν από τις ιονίζουσες ακτινοβολίες – παρέχουν τη δυνατότητα στις εθνικές αρμόδιες αρχές να παρακολουθούν τις μετακινήσεις που συνδέονται με τις εν λόγω αποστολές στην επικράτειά τους.

Η παρούσα έκθεση παρέχει μια πρώτη συνοπτική επισκόπηση των εγκρίσεων που χορηγήθηκαν στην Κοινότητα δυνάμει της οδηγίας σχετικά με τις αποστολές. Το πλήθος των αδειών αποστολής είναι σχετικά μικρό και υπάρχει σαφής εικόνα σχετικά με εξαγωγές εκτός της ΕΕ. Παρότι τα κριτήρια εξαγωγής της Επιτροπής έχουν δημοσιευθεί μόνο ως σύσταση χωρίς νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα, η ευθυγράμμιση των πρακτικών των κρατών μελών προς το σύνολο των κριτηρίων αυτών θα εξακολουθήσει να εξετάζεται σε στενή συνεργασία με τη συμβουλευτική επιτροπή.

Κατά την εφαρμογή της οδηγίας σχετικά με τα απόβλητα, τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν συγκεκριμένες αποφάσεις για την ασφαλή διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων και των αναλωμένων καυσίμων, γεγονός που θα έχει οπωσδήποτε αντίκτυπο στις αποστολές εντός, από και προς την ΕΕ Οι μελλοντικές εκθέσεις θα παρέχουν επομένως

πληροφορίες σχετικά με την εξέλιξη των αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένων καυσίμων.

Τέλος, τα τελευταία τρία έτη που καλύπτει η παρούσα έκθεση δεν αναφέρθηκε κανένα ατύχημα που συνεπαγόταν την έκλυση ραδιενεργών ουσιών στο περιβάλλον κατά τις εθνικές ή διασυνοριακές διακινήσεις ραδιενεργών αποβλήτων ή αναλωμένων καυσίμων.